

Αρχική σελίδα>Νομοθεσία και νομολογία>Εθνική νομοθεσία

Ustawodawstwo krajowe

Αυστρία

Wprowadzenie – na tej stronie przedstawiono informacje na temat austriackiego systemu prawnego oraz zarys prawa austriackiego.

Źródła prawa

Rodzaje instrumentów prawnych – opis

Prawo austriackie jest głównie prawem pisany.

Zgodnie z konstytucją federalną Austrii, oprócz ustawy federalnej (konstytucyjnej), w dziewięciu krajach związkowych istnieje odrębna ustawa (konstytucyjna). Prawo konstytucyjne prowincji nie może być sprzeczne z federalnym prawem konstytucyjnym, a zatem jest **mu podporządkowane**. Tego rodzaju porządek pierwszeństwa pomiędzy federalnymi przepisami prawnymi a przepisami krajów związkowych nie jest jednak zasadą. Od 1988 r. kraje związkowe mogą zawierać umowy międzynarodowe regulujące kwestie wchodzące w zakres ich kompetencji. W sprawach zagranicznych pierwszeństwo należy jednak do rządu federalnego.

Status prawa zwyczajowego i orzecznictwo

Prawo zwyczajowe odgrywa bardzo ograniczoną rolę.

Orzeczenia sądów najwyższych stanowią cenne wskazówki dla stosowania prawa i mają ogromne znaczenie, Prawo sądownictwa nie jest jednak formalnie uznawane za źródło prawa.

Akty prawne organów

Co do zasady państwo obejmuje akty suwerenności – akty władzy publicznej wydające nakazy – ustawy (akty ustawodawcze), akty administracyjne (akty wykonawcze) i orzeczenia sądowe (akty sądowe).

Ustawy określają akty administracyjne, w odniesieniu do których organy administracyjne są upoważnione. Może to być na przykład wydawanie zawiadomień (akty indywidualne) lub przyjmowanie rozporządzeń (ogólne przepisy prawne). Można również rozważyć akty bezpośredniego organu administracyjnego i przymusu, jeżeli na przykład w przypadku operacji policyjnych konieczna jest natychmiastowa interwencja służbowa w celu zapobieżenia niebezpieczeństwu.

Międzynarodowe źródła prawa i prawo Unii Europejskiej

Konstytucja austriacka stanowi, że powszechnie uznawane zasady prawa międzynarodowego stanowią część austriackiego prawa federalnego, i przewiduje **włączenie** umów międzynarodowych do austriackiego systemu prawnego (w drodze przyjęcia ustawy szczególnej lub bez takiej ustawy). Hierarchia postanowień umów w ramach krajowego systemu prawnego zależy od ich treści.

Zatwierdzenie umów międzynarodowych, które zmieniają lub uzupełniają konstytucję, przez Radę Narodową Austrii (Nationalrat) wiąże się z koniecznością uzyskania w głosowaniu kwalifikowanej większości głosów przewidzianej dla federalnych ustaw konstytucyjnych. Do umów zmieniających lub uzupełniających ustawy stosuje się te same wymogi dotyczące kworum, co w przypadku ustaw.

Co do zasady prezydent federalny zawiera traktaty państwowe na wniosek rządu federalnego lub ministra federalnego przez niego upoważnionego.

Zawarcie umowy dotyczącej kwestii politycznych lub umowy, która zmienia lub uzupełnia ustawodawstwo, wymaga uprzedniej zgody Rady Narodowej Austrii. Prezydent Federalny może upoważnić rząd federalny lub właściwych członków rządu federalnego do zawarcia pewnych kategorii umów międzynarodowych, które nie dotyczą kwestii politycznych lub nie zmieniają ani nie uzupełniają ustawodawstwa.

Od momentu **przystąpienia Austrii do Unii Europejskiej** w dniu 1 stycznia 1995 r. austriackie prawo konstytucyjne nie określa już właściwego podstawowego porządku prawnego, lecz także prawa Unii Europejskiej (**konstytucjonalizm**). Zgodnie z przeważającą opinią **prawo Unii ma pierwszeństwo przed prawem krajowym**, a zatem również nad zwykłym federalnym **prawem konstytucyjnym**, ale nie podstawowymi zasadami konstytucji federalnej.

Akty podstawowe

Prawo cywilne

W sprawach cywilnych jurysdykcję w pierwszej instancji wykonują zazwyczaj sądy rejonowe i sądy okręgowe. Poza Wiedniem sądy rejonowe i sądy okręgowe rozpatrują również sprawy gospodarcze. Ponadto sądy okręgowe otrzymują wynagrodzenie w sprawach z zakresu prawa pracy i zabezpieczenia społecznego. Tylko Wiedeń posiada własny sąd rejonowy do spraw handlowych, sąd gospodarczy oraz sąd pracy i ubezpieczeń społecznych.

Właściwość jest co do zasady dzielona między sądy w zależności od charakteru powództwa (jurysdykcja obiektywna) i jest określana na podstawie wartości przedmiotu sporu we wszystkich sprawach, które nie są w ten sposób rozdzielone na sądy rejonowe lub okręgowe. Rodzaj sprawy zawsze ma pierwszeństwo przed kryterium wartości.

Sądy rejonowe są właściwe ze względu na charakter roszczenia, np. w większości sporów z zakresu prawa rodzinnego lub najmu. Sądy okręgowe są właściwe ze względu na charakter roszczenia, takie jak spory na podstawie ustawy o odpowiedzialności za aktywa atomowe, ustawy o odpowiedzialności cywilnej, ustawy o ochronie danych, prawa konkurencji i prawa autorskiego. Sądy rejonowe są właściwe w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu nie przekracza 15 000 EUR, a w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu przekracza 15 000 EUR – sądy okręgowe.

Każdy ma jurysdykcję ogólną ze względu na swój osobisty związek z okręgiem sądowym. Powództwa wytacza się zazwyczaj przed sądem powszechnym pozwanego. Zwykłą jurysdykcję osoby fizycznej określa się zazwyczaj na podstawie miejsca zamieszkania lub zwykłego pobytu tej osoby; dana osoba może mieć więcej niż jedno miejsce zwykłego sądu. Zwykły obszar jurysdykcji osoby prawnej określa się zazwyczaj na podstawie miejsca, w którym znajduje się jej siedziba statutowa.

Prawo handlowe

Jedynie Wiedeń posiada wyspecjalizowane sądy cywilne w sprawach handlowych, a mianowicie Bezirksgericht für Handelssachen (sąd rejonowy do spraw gospodarczych) i Handelsgericht Wien (sąd gospodarczy w Wiedniu) oraz wyspecjalizowany sąd cywilny ds. pracy i ubezpieczeń społecznych, a mianowicie Arbeit- und Sozialgericht Wien (sąd pracy i ubezpieczeń społecznych w Wiedniu). WE wszystkich innych okręgach sprawy handlowe oraz sprawy z zakresu prawa pracy i zabezpieczenia społecznego rozpoznają sądy powszechne. Właściwość miejscowa w sprawach handlowych oraz w sprawach z zakresu prawa pracy i zabezpieczenia społecznego podlega zazwyczaj ogólnym zasadom postępowania cywilnego.

Prawo administracyjne

Prawo administracyjne reguluje – szeroko – jako prawo „publiczne”, organizację organów administracyjnych i prawo procesowe organów administracyjnych, jak również stosunki między państwem a jego obywatelami, obowiązki zachowania adresatów ustawy oraz materialne kryteria podejmowania decyzji przez

administrację publiczną. W wielu konkretnych obszarach prawa administracyjnego przykłady obejmują obywatelstwo i cudzoziemców, policję i prawo budowlane.

Poza czynem podlegającym karze przez sąd, administracyjne prawo karne reguluje, co stanowi wykroczenie administracyjne w świetle prawa karnego administracyjnego.

Inne podobszary prawa administracyjnego obejmują przepisy dotyczące postępowania administracyjnego i ochrony prawnej (administracyjnej). Decyzje organów administracyjnych, np. decyzje, można zaskarżyć do sądów administracyjnych w drodze odwołania.

Hierarchia norm prawnych

Federalna norma konstytucyjna wymaga większości dwóch trzecich głosów w Radzie Narodowej, w której obecnych jest co najmniej połowa członków. Ustawodawstwo uchwalane w ten sposób musi być wyraźnie oznaczone jako „ustawa konstytucyjna” lub „przepisy konstytucyjne”.

Z kolei ważne rozstrzygnięcie w sprawie przepisu opartego na ustawie federalnej wymaga uzyskania bezwzględnej większości głosów w głosowaniu z udziałem co najmniej jednej trzeciej posłów Rady Narodowej Austrii.

1. Zasady przewodnie konstytucji

Główne podstawy austriackiego porządku prawnego stanowią zasady przewodnie (zasady podstawowe) austriackiego porządku prawnego:

zasada państwa demokratycznego,

zasada rozdziału władz,

zasada rządów prawa,

zasada republikańskiej formy państwa,

zasada państwa federalnego, i

zasada państwa liberalnego.

Jako całość te zasady przewodnie tworzą **porządek konstytucyjny**.

Mają one ogromne znaczenie konstytucyjne. Jeżeli zmiana konstytucji federalnej zrezygnuje z jednej z zasad przewodnich lub zasadniczo zmienia związek między tymi zasadami, uznaje się to za **zmianę ogólną** i wymaga przeprowadzenia referendum.

2. Pierwotne i wtórne prawo Unii

Przystąpienie Austrii do Unii Europejskiej w dniu 1 stycznia 1995 r. wymagało zasadniczej zmiany konstytucji austriackiej. Od czasu przystąpienia austriackie prawo konstytucyjne nie określa już właściwego podstawowego porządku prawnego, lecz także prawa Unii Europejskiej (**konstytucjonalizm**). Zgodnie z przeważającą opinią **prawo Unii ma pierwszeństwo przed prawem krajowym**, a zatem również nad zwykłym federalnym prawem konstytucyjnym, ale nie podstawowymi zasadami konstytucji federalnej.

3. „Zwykłe” federalne prawo konstytucyjne

Prawo konstytucyjne ustanawia reguły działalności o charakterze politycznym, ponieważ określa ono szczegółowo:

procedura ustawodawcza

status najważniejszych organów w państwie,

relacje między rządem federalnym a krajami związkowymi w procesie stanowienia i stosowania prawa oraz

zasadę kontroli działań rządu przez sądy powszechne.

4. Ustawy federalne

Podstawowa zasada rządów prawa określona w konstytucji stanowi, że w stosowaniu prawa organy administracji publicznej i sądy są związane ustawą. W konstytucji przewidziano podział uprawnień ustawodawczych między rząd federalny i kraje związkowe.

Rozporządzenia

Rozporządzenia (**Verordnungen**) to **ogólne przepisy prawne wydane przez organy administracyjne, które są wiążące dla** wszystkich podmiotów prawa. W konstytucji przyznano ogólne upoważnienie do wydawania rozporządzeń wykonawczych w celu wykonania przepisów aktów o bardziej ogólnym charakterze – zazwyczaj na szczeblu ustawowym. Rozporządzenia zmieniające lub uzupełniające ustawę wymagają wyraźnego upoważnienia konstytucyjnego.

6. Decyzje

Decyzje (Bescheide) to głównie akty o charakterze wykonawczym wydawane przez organy administracji, skierowane wyłącznie do wskazanych adresatów.

Procedury legislacyjne

Inicjatywa ustawodawcza

W izbie niższej inicjatywa ustawodawcza przysługuje:

Ponadto Rada Narodowa Austrii ma obowiązek rozpatrzyć inicjatywę obywatelską, gdy podpisało się pod nią 100000 wyborców lub jedna szóstka wyborców w trzech krajach związkowych.

W praktyce większość projektów ustaw zgłasza rząd federalny. Projekty ustaw rządu federalnego muszą zostać jednogłośnie zatwierdzone przez rząd federalny (na posiedzeniu). Wcześniej projekt ustawy sporządzony przez właściwego ministra federalnego jest publikowany do rozpatrzenia przez inne organy (kraje związkowe, grupy interesu).

Przyjęcie ustawy

Po przyjęciu ustawy przez Radę Narodową Austrii konieczna jest zgoda Rady Związkowej. (Projekty ustaw federalnych dotyczących finansów nie muszą być przedkładane Radzie Związkowej – wynika to z zasady suwerenności Rady Narodowej Austrii w kwestiach federalnych). Następnie Kanclerz przekazuje projekty ustaw Prezydentowi do poświadczenia (Beurkundung).

Izba niższa może zarządzić referendum w sprawie projektu ustawy. O potrzebie przeprowadzenia referendum może również zadecydować większość członków izby niższej. W takim przypadku projekt ustawy, nad którym odbyła się już debata w izbie niższej, musi zostać zatwierdzony w drodze referendum, zanim zostanie poświadczony.

Referendum jest również wymagane w przypadku zasadniczej zmiany konstytucji.

Podpisując ustawę, Prezydent poświadcza, że uchwalono ją zgodnie z konstytucją. Poświadczenie musi następnie uzyskać kontrasygnatę Kanclerza.

Ustawę można uchylić w sposób wyraźny (uchylenie formalne) albo w drodze przyjęcia nowej ustawy, której treść nie jest spójna z wcześniejszymi przepisami (uchylenie materialne) bez wyraźnego wskazania, że wcześniej obowiązujące przepisy straciły moc (lex posterior derogat legi priori). Przepisy szczególne stosuje się przed przepisami ogólnymi (lex specialis derogat legi generali). Ponadto ważność ustawy może być od samego początku ograniczona.

Promulgacja, publikacja i wejście w życie

Po podpisaniu przez prezydenta federalnego (w celu uwierzytelnienia konstytucji) i kontrasygnacie przez kanclerza federalnego ustawa federalna jest ogłaszana w Federalnym Dzienniku Ustaw.

O ile ustawa nie stanowi inaczej (akt wsteczny lub Legisvakanz), ustawa wchodzi w życie z końcem dnia jej ogłoszenia w Federalnym Dzienniku Ustaw.

Sposoby rozstrzygania kolizji między różnymi źródłami prawa

Jako wyraz podstawowej zasady praworządności Trybunał Konstytucyjny jest uprawniony do kontroli konstytucyjności ustaw i legalności rozporządzeń (tzw. kontrola sądowa).

Trybunał Konstytucyjny orzeka również w sprawie „konfliktów jurysdykcji”, np. między sądami i organami administracyjnymi, organami prowincji i federalnymi, które wnoszą o jurysdykcję lub odmawiają jurysdykcji w tej samej sprawie.

W ramach swojej „jurysdykcji do określania jurysdykcji” Trybunał Konstytucyjny rozstrzyga również w sposób wiążący, czy akt ustawodawczy lub wykonawczy należy do kompetencji rządu federalnego lub krajów związkowych.

W każdym przypadku nie ma pierwszeństwa w stosowaniu prawa wyższej rangi.

Prawne bazy danych (wraz z odpowiednimi linkami)

Czy konsultacje są bezpłatne?

Tak jest. Dostęp do prawodawstwa i orzecznictwa można uzyskać bezpłatnie za pośrednictwem Federalnego Systemu Informacji Prawnej (RIS) pod adresem <https://www.ris.bka.gv.at/>.

W jakich językach dostępna jest baza danych?

Zasadniczo baza danych jest dostępna wyłącznie w języku niemieckim. Niektóre informacje ogólne i wybrane akty prawne można znaleźć w języku angielskim na stronie internetowej poświęconej wpisowi w języku angielskim (zob. link: [System informacji prawnej RIS \(bka.gv.at\)](#)).

Jakie kryteria wyszukiwania są dostępne?

Baza danych leżąca u podstaw Federalnego Systemu Informacji Prawnej (RIS) jest podzielona na różne zastosowania, np. „ustawa federalna skonsolidowana”, „ustawa skonsolidowana”, „Federalny Dziennik Ustaw autentyczny z 2004r.”, „Staat- und Bundesgesetzblatt 1945 – 2003” i inne. Oprócz informacji na temat prawa Republiki Austrii (np. skonsolidowanego prawa federalnego i regionalnego, orzecznictwa), RIS służy również jako prawnie wiążąca publikacja m.in. federalnych dzienników ustaw (od 2004 r.) i regionalnych dzienników ustaw (od 2014/15).

Dla każdego wniosku istnieje odrębny formularz wyszukiwania z możliwością wyszukiwania dopasowaną do danego wniosku. Na przykład w najczęściej stosowanej aplikacji „Prawo federalne skonsolidowane” wyszukiwanie może być ograniczone między innymi do kryteriów „wyszukiwanie słowa”, „tytułu, skrótu”, „organu publikującego”, „rodzaju aktu prawnego”, „numeru indeksu”, daty ważności i zakresu czasowego. Można również wyszukać pełny tekst w ogólnym zbiorze danych (pod warunkiem że jest to język niemiecki).

W zakładce „Pomoc/kontakt” dostępne są różne podręczniki dotyczące podaplikacji. Na przykład podręcznik wyszukiwania w RIS (zob. link [HandbuchBgblAuth.pdf \(bka.gv.at\)](#)) umożliwia wyszukiwanie federalnych dzienników ustaw w ich prawnie wiążącej wersji („autentycznej”).

Ostatnia aktualizacja: 15/12/2023

Ta wersja treści strony została przetłumaczona maszynowo. Autorzy tej strony nie ponoszą odpowiedzialności za jakość tłumaczenia maszynowego.